Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003152

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-07-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токар Марія Миколаївна

2. Mariia M. Tokar

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7826-8977

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 191

Назва наукової спеціальності: Архітектура та містобудування

Галузь / галузі знань: архітектура та будівництво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Архітектура та містобудування

Дата захисту: 28-08-2025

Спеціальність за освітою: 191 Архітектура та містобудування

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9120

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67, 67.23, 67.07

Тема дисертації:

1. Принципи архітектурно-планувальної організації багатофункціональних центрів сімейного дозвілля в умовах мегаполісу

2. Principles of Architectural and Spatial Organisation of Multifunctional Family Leisure Centres in the Context of Megapolis Development

Реферат/анотація:

1. У роботі досліджено принципи архітектурно-планувальної організації багатофункціональних центрів сімейного дозвілля в мегаполісах на засадах сталого розвитку. У центрі уваги – формування архітектурної моделі простору, що задовольняє потреби різних соціально-вікових груп населення та інтегрує сучасні форми сімейного та змістовного дозвілля: аматорство, хобі, волонтерство, включаючи терапевтичну рекреацію. Обґрунтовано актуальність створення універсальних просторів комунікації та відпочинку в умовах урбанізації. Багатофункціональний центр сімейного дозвілля запропоновано розглядати як елемент рекреаційної інфраструктури та сімейного середовища міста. Визначено прикладні підходи до трансформації суміжних громадських об'єктів, запропоновано новий тип закладу сімейного дозвілля в

типології. Представлено мапу дослідження, що дозволяє оптимізувати функціонально-просторову організацію нових та модернізованих об'єктів. Запропоновано просторові та планувальні моделі функціонування, окреслено закономірності образної виразності, сформульовано проєктні принципи організації та перспективні напрямки формування сімейно-дозвіллєвих просторів в умовах мегаполісу. У роботі також представлено практичне значення результатів, особистий внесок здобувача, апробацію напрацювань, публікації за темою дослідження. У вступі висвітлено актуальність теми, окреслено проблематику, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, межі та методи дослідження. У першому розділі «Стан вивчення та передумови формування багатофункціональних центрів сімейного дозвілля» проведено аналіз теоретичної бази, що сформувало наукове підґрунтя для даного дослідження. Проаналізовано понад 96 сучасних закладів дозвілля у 8 країнах, що дозволило комплексно оцінити стан сімейно-дозвіллєвої сфери в Україні та за кордоном. Удосконалено класифікаційну схему центрів. Запропонована концепція багатофункіонального центру сімейного дозвілля. Наведена структура змістовного дозвілля з визначенням форм, зібрані ключові відмінності та упорядковані функціональні складові з відповідними приміщеннями. Виокремлено функцію сімейного дозвілля, запропоновано термін «інтегративна функція сімейного дозвілля», що виражається у процесі поєднання різних функцій закладу задля ефективної взаємодії в процесі діяльності та досягнення поставлених завдань реалізації концепції багатофункціонального центру сімейного дозвілля. У другому розділі «Методичні засади дослідження» сформована методика наукової бази дослідження: визначена структура та основні етапи. Запропоновано концептуальну схему інтеграції центрів сімейного дозвілля в рекреаційну інфраструктуру міста. Результати аналізу засвідчили доцільність формування якісного сімейного середовища в умовах мегаполісу: в парковій зоні, інтеграції з водоймами, інтеграції в існуючу забудову, трансформацію існуючих громадських просторів. У третьому розділі «Просторово-планувальна організація багатофункціональних центрів сімейного дозвілля на засадах сталого розвитку» поглиблено аналіз світових практик за обраними векторами. Отримані результати сприяють оптимізації планувальних рішень та підвищенню атрактивності сімейного закладу. На основі методів просторового та синтаксичного аналізу було отримано два типи моделей – модель простору та модель соціальної взаємодії, що дозволяють комплексно врахувати навантаження і розподіл функцій. Обґрунтовано доцільність проєктування сучасних центрів сімейного дозвілля на засадах сталого розвитку. У четвертому розділі «Архітектурно-планувальна організація багатофункціональних центрів сімейного дозвілля» сформульовано систему принципів архітектурно-планувальної організації багатофункціональних центрів сімейного дозвілля, яка включає принцип гнучкості, принцип атрактивності архітектури та дизайну, принцип містобудівної інтеграції, принцип комунікації та соціальної інтеграції та принцип стійкості. Наведені принципи є основою для ефективних стратегій проєктування та управління сімейними центрами дозвілля в Україні. Запропоновано авторське бачення архітектурного середовища та концепції реалізації центрів сімейного дозвілля за напрямками: нове будівництво, модернізація, реконструкція й функціональна адаптація. Запропоновані архітектурно-планувальні принципи реалізовані в експериментальному проєктуванні у місті Миколаєві та в об'єктах Великої Британії. Ключові слова: багатофункціональний центр сімейного дозвілля, концепція, дозвілля, сталий розвиток, функціональна структура, сценарій, дизайн, функціонально-просторова організація, архітектурне середовище, інфраструктура, рекреація, урбанізоване середовище, сучасна архітектура.

2. This study investigates the principles of architectural and spatial organisation of multifunctional family leisure centres in metropolitan environments, based on the principles of sustainable development. The core focus is the formation of an architectural spatial model that addresses the needs of diverse socio-age groups and integrates contemporary forms of family and meaningful leisure, such as amateur activities, hobbies, volunteering, and therapeutic recreation. The relevance of creating universal spaces for communication and recreation in urbanised settings is substantiated. The multifunctional family leisure centre is proposed as both an integral element of the city's recreational infrastructure and a contributor to a high-quality family-oriented urban environment. The research defines applicable approaches for transforming adjacent public facilities and introduces a new typological model of a family leisure institution. A research mapping tool is presented to optimise the functional and spatial

configuration of new and modernised facilities. The study proposes spatial and planning models of functioning, identifies patterns of spatial expressiveness, and formulates design principles and prospective directions for the development of family leisure environments within metropolises. The work also outlines the practical significance of the findings, the author's personal contribution, the validation of research outcomes, and publications relevant to the thesis topic. The introduction articulates the relevance of the topic, outlines the research problem, defines the object, subject, aim, objectives, scope, and methods of the investigation. Chapter One, "The State of Research and Preconditions for the Formation of Multifunctional Family Leisure Centres", analyses the theoretical framework that underpins the research. Over 96 contemporary leisure facilities in eight countries, including Ukraine, were analysed to provide a comprehensive understanding of the state of the family leisure sector both domestically and internationally. A revised classification scheme for leisure centres is presented, and the concept of a multifunctional family leisure centre is developed. A structured model of meaningful leisure forms is outlined, including key distinctions and a systematised list of functional components and premises. The concept of the "integrative function of family leisure" is introduced, describing the synergy of various functions to facilitate effective interaction and fulfil the strategic aims of the multifunctional centre concept. Chapter Two, "Methodological Foundations of the Study", defines the structure and main stages of the research methodology. A conceptual scheme for integrating family leisure centres into the recreational infrastructure of the city is proposed. The results affirm the viability of establishing a high-quality family urban environment through parks, water integration, adaptive reuse of existing urban structures, and public space transformation. Chapter Three, "Spatial and Planning Organisation of Multifunctional Family Leisure Centres Based on Sustainable Development", deepens the analysis of international practices along selected thematic vectors. The findings support the optimisation of planning decisions and enhancement of the centres' attractiveness. Two model types were developed using spatial and syntactic analysis methods — the spatial model and the social interaction model — which consider functional load and distribution. The necessity of applying sustainable design principles to the planning of modern family leisure centres is substantiated. Chapter Four, "Architectural and Planning Organisation of Multifunctional Family Leisure Centres", presents a system of architectural and planning principles, including flexibility, architectural and design attractiveness, urban integration, communication and social interaction, and sustainability. These principles form the foundation for effective design and management strategies for family leisure centres in Ukraine. An original vision for the architectural environment is offered, including scenarios for implementation via new construction, modernisation, reconstruction, and functional adaptation. The author's approaches have been realised in project solutions implemented in Mykolaiv (Ukraine) and in public architecture projects in the United Kingdom. Keywords: multifunctional family leisure centre, concept, leisure, sustainable development, functional structure, scenario, human-centred design, functional-spatial organisation, architectural environment, infrastructure, recreation, urban environment, modern architecture.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Олійник О., Токар М. Принципи сталого розвитку в центрах сімейного дозвілля. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2023. Вип.65. С.236- 250. DOI https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.65.236-250.

- Олійник О., Токар М. Побудова планувально-просторової моделі багатофункційного центру дозвілля методами просторового синтаксису. Теорія та практика дизайну, 2024. Вип. 32, С. 45-52. DOI https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.32.6.
- Токар М. Особливості формування закладів дозвілля для сімей на прикладі Києва. Теорія та практика дизайну. 2024. Вип. 33. С.105-111. DOI: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.33.11
- Токар М. Основні принципи та підходи до архітектурно-планувального розвитку центрів сімейного дозвілля. Теорія та практика дизайну. 2025. Вип. 34. С. 116–123. DOI: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.34.14

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: Державний реєстраційний номер: 0124U001904 від 18.02.2024 р.

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олійник Олена Павлівна

2. Olena Olinyk

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6786-0633

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Древаль Ірина Владиславівна

2. Iryna Dreval

Кваліфікація: д.арх., професор, 18.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8157-1467

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Чорноглазівська, буд. 17, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Людмила Станіславівна
2. Liudmyla Shevchenko

Кваліфікація: к. арх., доцент, 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6840-8406

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: Першотравневий проспект, буд. 24, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трошкіна Олена Анатоліївна
2. Olena A. Troshkina

Кваліфікація: к.арх., доц., 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0597-9700

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидов Анатолій Миколайович
2. Anatolii Davydov

Кваліфікація: к. арх., доцент, 18.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2009-1491

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Чернявський Володимир Георгійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Чернявський Володимир Георгійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Трошкіна Олена Анатоліївна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна